

АНОНС:

ЮРИДИЧНИЙ ПРАКТИКУМ для журналістів та громадських активістів «Журналістські розслідування та робота активістів: юридичні аспекти» для представників вотчдог-організацій та медіа з усіх регіонів України в рамках проекту «Посилення громадського контролю в Україні»

30 травня - 2 червня 2026 року, Київ

Міжнародна організація «Інститут висвітлення війни та миру» ([Institute for War and Peace Reporting](#), IWPR) запрошує представників **вотчдог-організацій громадянського суспільства, центрів журналістських розслідувань та медіа, які активно працюють у сфері підзвітності та прозорості влади та антикорупційних питань**, з усіх регіонів України подати заявки на участь у чотириденному практикумі у Києві **«Журналістські розслідування та робота активістів: юридичні аспекти»**.

Тренінг відбудеться 30 травня - 2 червня 2026 року (субота – вівторок) у місті Києві.

Мета тренінгу: Учасники отримають базові знання та розвинуть навички для роботи з пошуком інформації, підготовкою матеріалів для публікації, зрозуміють ризики та оволодіють шляхами зменшення цих ризиків. Учасники зможуть глибоко зануритись у практику складання інформаційних запитів, підготовки відповіді на претензії про спростування недостовірної інформації. Практичні завдання допоможуть зрозуміти межі приватного життя публічних осіб та не втручатися у приватність фігурантів розслідувань. Учасники зможуть безпечно мати доступ до судів та висвітлювати судові процеси; будуть володіти базовими навичками захисту себе при перешкоджанні журналістській діяльності та кібербулінгу, а також оволодіють базовими навичками підготовки заяв до правоохоронних органів для досягнення більшого впливу розслідувань та адвокаційних кампаній. Тренінг заснований на актуальній судовій практиці та враховує поточні зміни законодавства України. Також будуть розглянуті законопроекти, які можуть мати вплив на діяльність журналістів та активістів.

Для кого: журналісти, громадські активісти, які проводять журналістські розслідування та мають базові навички роботи з інформацією та пошуком інформації у відкритих реєстрах та базах.

Група учасників тренінгу формується на конкурсних засадах. Подати [заявку](#) можна **до 19 травня 2026 року (вівторка) включно**. Участь у тренінгу є безкоштовною. Передбачені кави-паузи та обіди. Учасникам з інших міст пропонується проживання в готелі (три ночі) та передбачена компенсація витрат на проїзд. Організатори повідомлять запрошених учасників про участь не пізніше 20 травня 2026 року. Ваші запитання надсилайте на ukraine@iwpr.net. *Якщо ви не знайдете посилання на [онлайн-заявку](#) безпосередньо при цьому анонсі, надішліть запит на цю електронну пошту.*

Про проєкт: Тренінг відбувається в рамках трирічного проєкту **«Посилення громадського контролю в Україні» (Boosting Citizens Watchdogs in Ukraine)** за підтримки Норвезького агентства з розвитку та співробітництва Norad, що триває до кінця 2027 року.

Мета цього проєкту – сприяти сталому та інклюзивному відновленню та реформам демократичного врядування в Україні шляхом **розбудови і посилення інституційної та програмно-технічної спроможності вотчдог-організацій громадянського суспільства та незалежних розслідувальних медіа** по всій Україні здійснювати громадський моніторинг та контроль за прозорим і ефективним розпорядженням публічними ресурсами, викривати зловживання та корупцію на всіх рівнях й сприяти довгостроковому системному запобіганню

корупції, здійснювати ефективну адвокацію у сфері прозорості та підзвітності влади, якісно інформувати та залучати громадськість до участі у прийнятті владних рішень, ефективно об'єднувати зусилля та взаємодіяти між собою та іншими стейкхолдерами.

Проект передбачає щорічні конкурси малих грантів на фінансування проєктів, спрямованих на підвищення рівня прозорості та підзвітності влади, а також розвиток власної інституційної спроможності регіональних ГО, центрів журналістських розслідувань та медіа ефективно працювати в означених напрямках.

Тренери та експерти:

Людмила Панкратова – медійна юристка, тренерка, викладачка правових дисциплін для журналістів в Інституті журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка; співпрацювала з Радою Європи та ОБСЄ. Працює на захист журналістів з 2000 року. Має великий досвід тренерської роботи, проведення семінарів, тренінгів, конференцій, круглих столів для журналістів, юристів та суддів України з питань міжнародних стандартів свободи слова. Представляє інтереси журналістів в Європейському суді з прав людини, зокрема у справах Седлецька проти України щодо захисту джерел інформації журналістів, Дердін проти України та інші. Є співавторкою навчального онлайн курсу для прокурорів щодо розслідування злочинів проти журналістів та авторкою посібника для української громадськості “Судові процеси щодо воєнних злочинів” підготовленого IWPR.

Оксана Максименюк – адвокатка, медіа-юристка, тренерка. Має понад 19 років досвіду роботи з медіа. Представляє інтереси медіа та журналістів у судах в кримінальних провадженнях та ЄСПЛ, а також надає юридичні консультації та проводить допублікаційні експертизи журналістських розслідувань. Працювала у проєктах з моніторингу відкритості органів влади та місцевого самоврядування, судів та юридичної підтримки журналістів; витребування декларацій чиновників; займається захистом журналістів/медіа в судах та на досудовому слідстві. Великий досвід проведення семінарів, тренінгів, конференцій, круглих столів для журналістів, юристів та прокурорів. Є співавторкою навчального онлайн курсу для прокурорів щодо розслідування злочинів проти журналістів та авторкою посібника для української громадськості «Судові процеси щодо воєнних злочинів» підготовленого IWPR).

Музичка Марія – юристка, координаторка проєкту "Тисни" від Bihus.Info. Працюю в Bihus.Info з 2021 року, займається допублікаційною експертизою та представляє інтереси журналістів у судах.

Єлизавета Середіна – юристка, координаторка проєкту "Свої люди" від Bihus.Info. Працює в Bihus.Info з 2018 року, особливо любить працювати з електронними деклараціями посадовців, складати заяви до НАЗК, а також тематику публічних закупівель.

ПОПЕРЕДНЯ ПРОГРАМА ТРЕНІНГУ

ДЕНЬ 1

Сесія 1: Поняття суспільно-важливої інформації в законодавстві України та міжнародних нормах.

Які закони ґрунтуються на понятті "Суспільно-значима інформація"? Для чого знати про суспільну важливість журналісту-розслідувачу та громадським активістам. Законопроект про запобігання позовів щодо участі громадськості (Анти SLAPP законодавство).

Практичне завдання (робота в групах): підготувати короткий опис питань суспільного інтересу для цілей публікації. (30 хв)

Сесія 2: Статус, права та обов'язки журналістів та медіа-учасників згідно з чинним законодавством України.

Яке законодавство визначає статус "журналіста", "медіа-учасника", "громадського активіста"? Чи є різниця у статусі? Гарантії діяльності. Роль посвідчення журналіста. Акредитація. Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів: склад злочину, визначення події злочину, підготовка заяви до правоохоронних органів.

Практичне завдання: Проаналізувати кейси, визначити статус осіб, запропонувати рішення для посилення статусу особи - 20 хв.

Сесія 3. Звернення до правоохоронних органів для реагування за наслідками журналістських розслідувань.

Склади корупційних правопорушень. Склади кримінальних злочинів. Оцінка наявної доказової бази. Правові основи для підготовки заяви до правоохоронних антикорупційних органів. - 90 хв.

Сесія 4. Практичне завдання. Підготовка заяв до правоохоронних органів на прикладах успішних кейсів від "Всі свої" - 90 хв.

ДЕНЬ 2

Сесія 5: Доступ до публічної інформації з урахуванням правового режиму воєнного стану.

Види інформації та обмеження, які накладаються на певну інформацію.

Чинне законодавство України про доступ до публічної інформації. Як отримати інформацію не наражаючись на відмову. Законодавство про доступ до публічної інформації, судова практика, практика ЄСПЛ.

Сесія 6: Практичні завдання по доступу до публічної інформації.

Практичне завдання (робота в групах): підготувати інформаційний запит про доступ до публічної інформації (3-4 завдання) - 40 хв.

Практичне завдання - Визначити найкращий шлях оскарження відмови у наданні публічної інформації. Підготувати скаргу для оскарження відмови у наданні публічної інформації. Обговорення кожного прикладу (3-4 завдання) - 50 хв.

Сесія 7: Збір інформації журналістами у різних локаціях. Визначення "громадських місць", "режимних об'єктів". Робота журналістів з урахуванням правового режиму воєнного стану.

Визначення "громадські місця/державна власність/ комунальна власність/приватна власність" за законодавством. Що таке "режимні об'єкти"/особливий режим охорони". Які об'єкти не можна знімати на фото та відеотехніку. Що означає "обмеження, встановлені законом"? Обмеження встановлені воєнним часом: перелік, правомірність, як подолати спротив у законний спосіб. Доступ до яких об'єктів обмежено на законних підставах.

Практичне завдання - кожна група визначає шлях доступу до локації з необхідними обґрунтуваннями та визначення порядку дій у випадку перешкоджання діяльності або переслідуванням. Обговорення кейсів - 40 хв.

Сесія 8: Особливості висвітлення чутливої інформації про особу. Проведення фото та відеозйомок.

Визначення "чутлива інформація". Де зустрічається чутлива інформація? Правила висвітлення "чутливої інформації". Правила проведення фото та відеозйомок. Особливості проведення фото різних категорій осіб: дітей, хворих, неповносправних, засуджених, ув'язнених, військовополонених та інших категорій. Судова практика щодо чутливої інформації. Розбір кейсів учасників.

Практичне завдання (робота в групах). Кожна група вирішує 2 завдання щодо чутливої інформації - правомірність висвітлення, підстави для обмеження висвітлення інформації. Обговорення кейсів.

ДЕНЬ 3

Сесія 9. Твердження про факти та оціночні судження. Критерії розрізнення. Можливості доведення. Судова практика. Способи запобігання судових позовів та захист відповідачів.

Визначення "оціночні судження", "фактичні твердження". Які докази потрібні для фактичних тверджень. Що не може вважатись "оціночним судженням". Розгляд актуальних судових справ. Кейси учасників.

Практичне завдання. Визначити факти та оціночні судження в запропонованих текстах, розділити фактичні твердження та оціночні судження. Обговорення кейсів. - 40 хв.

Сесія 10. Правомірність втручання в приватність та рівень критичних зауважень залежно від статусу публічності особи. (Рівні статусу публічності особи).

Визначення "публічності" особи, його рівні та допустимий рівень критики для кожного рівня публічності особи. Законодавче регулювання рівнів статусу публічності.

Практичне завдання - вирішення запропонованих гіпотетичних справ (3-4 кейси). Що робити у випадках переслідування журналістів з боку публічних осіб.

Сесія 11. Дотримання етичних стандартів для безпечної публікації розслідувальних та викривальних матеріалів.

Необхідність дотримання етичних стандартів. Кодекс етики українського журналіста. Органісаморегуляції журналістів. Органи співрегулювання. Міжнародна судова практика, побудована на дотриманні етичних стандартів. Розгляд кейсів КЖЕ. Етичні стандарти розслідувальної журналістики.

Практичне завдання - вирішення 3-4 кейсів, заснованих на практичних прикладах.

Сесія 12. Новели законодавства України, які впливають на роботу журналістів та медіа-учасників.

Імплементация національного законодавства до європейських стандартів в світлі зобов'язань України для вступу до Європейського Союзу. Законодавство щодо протидії позовам проти участі громадськості (SLAPP). Проект Цивільного Кодексу України щодо інформації, приватності особи, проведення фото та відео. Законодавство про захист персональних даних.

ДЕНЬ 4

Сесія 13. Висвітлення судових процесів. Кримінальна тематика: від вчинення правопорушення до судового процесу.

Права журналістів для роботи у судах (кримінальний, цивільний, адміністративний та господарський процеси). Правила проведення фото та відеозйомки, трансляцій судових засідань. Обмеження, встановлені законодавством воєнним часом: правомірність обмежень та законні способи подолання цих обмежень. Презумпція невинуватості - як медіа та журналістам висвітлювати судові процеси та не порушувати права учасників процесу. Термінологія - основа безпечного та етичного репортажу. Правомірність публікації фото та відео адвокатів.

Практичне завдання - вирішення кейсів щодо висвітлення процесів та коректних формулювань

Сесія 14: Поведінка журналістів у критичних ситуаціях. Алгоритм дій при перешкодженні професійної діяльності журналістів та кібер-злочинах. Захист джерел інформації.

Відповідальність за перешкодження журналістській діяльності - ст. ст. 171, 345-1, 347-1 Кримінального Кодексу України. Склад правопорушення. Право журналістів на захист джерел інформації. Міжнародні стандарти та національне законодавство. Справа Седлецька проти України. Поведінка журналістів та редакцій у ситуацій, коли змушують розкрити джерела інформації.